

A 26.254

Politseikordniku
päevaraamat

Tartus 1913

1251

Päevakirjale
pääwarasemat.

Heinof 30 kope.

Ⓢ
A 26254

H. LEOKE' SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

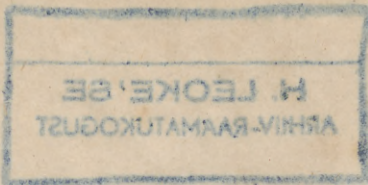
Politseifordnitu päewaraamat.

Elust A. A—du—

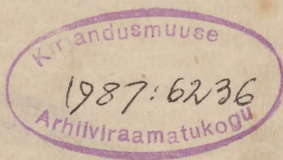
„Postimehe“ kirjastus, Tartus, 1913.

13x18 32

Postimehe Kirjastuse
Arhiiviraamat

Geeti Kirjastuse-ühisuse „Postimehe“ trükk, Tartus 1913.

Gesõnaks olgu järgmist ütelda.

Kui ma oma sõbra Kiwi elu-olu politseifordnitu ametis teada tahtsin saada, ulatas ta minule piisikese kirjutusraamatu ja lausus:

„Säh, efs loe ise. Märkisin ja tähendasin lühidalt tähtsamad sündmused üles. Ara sa enne mind ja mu tööd naeruks mõta — on ju kaunis lapsik töö, see päewaraamatu kirjutamise. Ma olesks veel mõndagi mõinud pajatada fordini-kubesti ja nende elust, saab aga sellest wähefekt kuhjaga küll. Oli ifka ohatline tee sellele, kes ei tunne tarka sõna: „hoia nina perituult!“

Mõnda sain ma oma küüsi tubli materjali ja pajatan ka finule, armas lugeja. Kuid seda pidagu igamees meeles, et kõik nimes westes wälja mõeldud on ja ärgu armaku keegi, kui minust antud tegelaste nimes nende omade sarnased juh-tunud, et neid jutus materdatakse!

1. märts 190. a.

Ma seisjan peegli ees ja waatlen oma uut mundrit. See on tulnuus, praegu rättsepa toodud. Aga misjuguft hinge-piina ja saapa kulu minule selle mundri saamine maksis?! Oi, oi! Küll oli tööd ja tegemist, enne kui ma rättseppa niikaugale suutsin saada, et ta minule oma rõõlausalduse arwas! „Palsja näo“ pääle ei taheta ju enam meie usfumatal ajal midagi anda. Ra klaasitait külma wett mitte. Mis siis weel sihufest tükki, nagu mundri, päälegi politsei fordini mundri, millel paelu ja tressissi, nõõpa ja pagunisi — kõik läikiwad — pääl on.

Jah, munder „istub“ minule nagu selga walatud! Wo, wõi mitte? Efs ma ju sihwakas küll ole! Ja näo järele on ta minule ka: kaeluse punane ülemine äär, kuld pael all pool — waat', see lähleb ju minu tõmmu näojume ja mustade wurrudega päris „toonil“! Kulla karwa pagunid, uus läikiv mõõga rihm, „ohwitserskaja“ mõõgaga... Charowarid... Lakk-

saapad ... Pagana pihta, päris tore! Dot', oot', tarwis ka finel selga ajada ... Soo. Nüüd wormimüts. Rah tore! Ilmaaegu see kubermangu wapp siin, wõinud ju ainult kofarde olla, oleks nägusam ... Aga, küll käib. Sinel on ka kui selga „walatud.“ On teine ka päris ohwitseri kalewist. Hm! Seljatagant waadates saab siud iga „hall“ ohwitseriks pidama.

Wähe weider on küll nii ehitult uulitsale astuda, ajab päris wärina pääle ... Br!

Aga, kuramuse pihta, wõlga olen hää hulgatese taela saanud! Kuidas tasutub saab? Pääle saja pulga on kriidi pääl! Peaaegu kahjatsen, et selle ameti wastu wõtsin. Nagu hirmu tunneks süda ... Kuidas saan ma maal ära elada, mina, linnas sündinud ja kaswanud? Kas suudan ma ka oma ülesannetega rahwa wastu toime saada? Ajad on rahutud, ehk küll juurem hullustus mööda näitab olewat. Aga mine tea. Hõõguwaid süsa on alati tuha humnikus leida nii kaua, kui tuht weel kaunis kuim on. Koh, pole wiga, olen ka ju rahwamees ja nii pool ja pool „roosa“ karmaline ... Tagurlane ma ei ole ... Aga wargaid, kelmid, salaförtisid — waat', neid saan ma kõige suurema hoolega taga kiusama ja minu jaoškond peab neist puhas olema, vähemalt wiimastest.

Süisgi, parem oleks, kui ma oma kirjutaja toha selle toha wastu ümber ei oleks wahetanud. Sain küll need waewaliksed kakskümmend wiis hõbe rubla, oli aga rahulik töö, ehk küll liialt tüütaw. Nüüdsel ajal waadeldakse politsei ametnikku, kui kõigewiimsemat elukat. . .

Ma kaalusin ja arwasin, mõtlesin ja märkisin enne kui freijiülemale palwekirja sisse andsin. Sain ka wastuwõetud, kui asjatundja ametnik ja hää kooliharidusega mees — on ju kordnikkude seas isikuid, kes ei teelt, ega kirja tea, haridusest ei ole juttugi. Mina inestad, kui nende kirjatööd loed ja küsid, kuidas saavad nad oma kantsilei osawusega toime? Aga — elawad!

Ma nimetust ootasin ma terve kuu aega ja alles 20 weebruaril sain ametliku kirja teatusega, et olen R. walda kordnikuks määratud. Minul peab ka hobune olema. Jah, see pagana hobune! ... Kust ma ta wõtan? Etsalgsest on minul küll luba antud hobust palgata, pärast pean ma aga tingimata teda ostma. Ja hobusega ümberkäimist ei ole ma ka kusagilt õppinud! . . .

Aga, tarwis rutata. Kell saab kümme ja kella üheteistkümne ajal on minul käst ennast freijiülemale eiteledda, temalt

mõned käsud vastu võtta ja siis — tuhknuu — „oma“ walda; enne muudugi K. alewisse, kus minu otsekohene ülemus freisi-ülema noorem abiline elutseb.

Soo, kõik on korras, seda ütleb peegel! Pisut kõdi jarnast tundmust on enne rinnalehe all. Edasi, oled ju kroonusteunistuses olnud, ega sa nüüd siis kartma hakka!

2. märtsil 190. a.

Lugesin läbi, mis eila kirjutasin ja tegin otsuseks iga juhtumist ifka üles märkida. On küll wähe lapselik, aga huvitaw on mõne aja tagant seda lugeda. Siis saab tunne olema, nagu elaksid ja uuesti läinud aegi üle.

Jah, eilne freisiülemale esitelemine oli esimene tibuwiitja okas minu kordniku eluteel ja jättis paha tunde järele.

Kella üheteistkümneme ajal ilmus freisiülem ja mind kutsuti ka warsti tema kabinetti.

Põksuwa südamega astusin tuppa ja jäin, kroonumehe moodi, ukse juurde seisma.

„Tere!“ tuli freisiülema juust, kui ta tüki aega mind eemalt silmitsenud oli.

„Soowin terwist, teie kõrgeausus!“ wastasin mina jälle kroonumehe kombel — on see ju pruugiks ja kohuseks ka politsei ametis.

„Ишь, какимъ франтомъ вырядился! Ну-ка, подойди!“

See sõna tule ajas minu kahwatanud palgile puna. Tuli see nüüd fogemata, wõi meelega? Dotan, saab näha!..

„Nüüd oled sina siis täiesti walmis,“ lausus freisiülem ja see „sina“ torfas minu südamesse; „soowin sinule siis õnne uues ametis. Seda pea meeles, mis ma ütlen: mingisugust wabadõstlemise wiisi mina ei jalli, saad aru — min—gi—ju—gust! Olete ju teie, noored ja wähe haridust nuusutanud isikud, oma wabaduseaabetega, nagu kana munaga keerlemas! Et mul seda ei oleks, kuuled? Otsekohese ülemuse käsujud et karwa päält täidab! Saad aru? Kui ma midagi enne kuulen — jalamaid tuklasje? Mõistad? Благо, вашеро брата — уголь непочатый²⁾! Siis mingisugused palwed ei aita. Ja et sa homme K. alewis oled! Jumalaga! Wõid minna!

1) „Warta, misjugukses nooreherraiks enmast wäljachtinud! Roh, tule aga lähemale!“

2) Hää, et teiesuguseid terve hull on!

Ma jätsin wäemehe kombel jumalaga, tegin „на-лѣво кругомъ“¹⁾ ja kadusin ufje taha. . .

Ei mäleta, kuidas ma freispolitseist uulitsale sain. Wõi siis nii? Nõnda kaua, kui ma koha pärast palwetirja sisse andsin, toimetasin, nõndakaua nimetas mind kõrgeauuline freisjülem „teieks.“ Nüüd, kus mul munder seljas ja ma enese kogu auufartust äratavama arwasin olewat, nüüd „sinatab“ ta mind! Ja siisgi ei mäleta mina kõrgeauulisega kunagi sinasõprust joonud olewat!

See oli esimene kõrwakül! Palju neid veel tuleb? Smelif tundmus täitis mind. Minu endine ülemus, tõsine riigindunik, ülikooli haridusega mees, ei pannud paljaks, kui ta minule teretades käe ulatas. Aga „sina“ ei ütelnud ta kerjajalegi! Ja minu nüüdne „kõrgeauus“ hüüab mind „sina“! Miks ta siis seda ette ei ütelnud, et niipea, kui tema minu ülemuseks ja minul kordniku kuub selga saab, tema kõige lihtsama wiisakuse algõpetuse ära unustab? Ja päälegi need „jaad aru,“ „kuuled,“ „mõistad“ — nagu oleks ma alles täna karjast tulnud poisikene.

Di, see on paha tundmus, eht küll, kõrwalt waadates, tühi asi. See oli minule niisama kui lops wastu kõrwu!

Täna õõse sõidan ma siis ära. Küllap saab näha, misjugune isand minu otsekohene ülem — freisjülema noorem abi-line olema saab? Temast räägiti minule küll freispolitseikantsileis päris karutükka. Noh, eks oma film ikka kuningas ole.

Nüüd lähen teen veel mõned käigud, jätan tuttawad, sõbrad jumalaga ja siis — adieu!

5. märts.

Di, wennikene! Nüüd oled küll sarnasesse perapõrgusse kullunud, et katsi — mida warem, seda parem — wälja pääseda.

Tõõ ja talitusega ei saanud ma mahti oma päewaraamatut kätte wõtta. Braegu on mõni pill waba õvaega ja tarwitan siis seda, et oma mälestusi kirja panna. Hattan siis pääle.

Minu „wanamees“ . . . On kombeks enamasti igal pool ülemust „wanameheks“ hüüda, naguigi elus alati alles eila tanu alla saanud noorikud oma mehi, kellel sagedasti ema piim veel habeme asemel ninaalust ehil, „wanameesteks“ kutsuwad. . . Nii siis minu wanamees on alles tefkealme mees.

1) Pähemale poole ümber.

8
Ta kannab Wene nime ja wiist saab ta ka „tõsine“ Wene mees olema. Ta on pika kasmuga, mustade juustega, suurte sedasama karwa murrudega pika, terawa nina all, pisikeste torkawate silmadega. Ta awaldas minu pääle mõju, mis just hää ei olnud. Hääraniis torkawas waates on palju tigeidust warjul. Rõkkupigistatud peenikeses huultes peituneb jalalik loomus.

Kui ma enmast temale esitelesin, waatles ta minu kogu tütt aega uurimast. Siis alustas ta juttu, sõna iga silpi rõhuga rääkides.

„Pea meeles, et sina siin tõsisele tööle oled kutsutud. Ulaaega sarnases palli mundris amüserimiseks siinul olema ei saa! Umb kumb, kas tahad ametit tõsiselt pidada, ehk, wastasel korral, annan nõuu tulnud teed tagasi pöörda!...“

Ta peatas ja pööras mu otsa. Et mina tema wastuwmõtmise kõnet lõppenuks pidasin, siis julgesin omalt poolt ka mõne sõnakese tähendada ja arwasin, et selleks paras aeg on.

„Teie kõrgeauus! Oma ametit ja kohustusi ma tunnen wäga hästi, ega ole oma uute riietega ka sugugi tantsumpidule tulnud, waid...“

„Wanamehe“ otsaesisele ilmus tume sinine joon.

„Молчать!“¹⁾ kärgatas ta. „Kui ülemus räägib, siis ole wait ja kuula! Et ma omas läheduses häid kirjaostajaid kordnikka parema meelega jassin, siis olen korraldanud, et praegune K. kordnik N. walda läheb, kuna sina aga siia jääd. Kas saad aru?“

Wot sinule piiratas! Suur tänu, alati sarnase ülemuse hoolsa walwuse all seista! Ja siin ka see alandaw „sina“! Et sarnasele alandawale ümberkäimisele, tulgu mis tuleb, kord lõpp teha, mõtisin ma siidame rindu ja ütlesin:

„Teie kõrgeauus! Ehk ma küll alama ameti pääle olen astunud, mida ametit ma igal ajal ka maha wõin jätta, olen ma ometi haritud inimene. Sellepärast julgen ma teid alandlikult paluda, et mind mitte „sinaga“ ei hüütaks!“

Ma ei junda seda kirjeldada, misjulguseks muutus nüüd minu kõrgeauulise wanamehe nägu! Temas näis maru, pisne, tuli, wesi — kõik segi läbi möllawat. Oli arwamine, et ma kõige-wähemalt seda maru tundeli tultmaitsta saan, see on, mõne tulise kõrwakiilu tujul, kuid imelikul wiisil seda ei juhtunud. Selle asemel muutus freisiülemal terve kogu hoopis teiseks: ta tõmbas

1) „Wait!“

ennast küüru, lastis käed alla vajuda, kumardas pää ettepoole ja ütles, kuna ta silmis wihatuli ja põlgtus leefisiwad, pillkawalt:

„Ah, mille pardon, mille pardon, monsieur! Wabandage, fordnitu herra! Küll ma meelepidama teie õpetust jaan, *молокосось!*¹⁾ Nüüd aga tehke, et minema saate — N. walda! Ma olen ümbermõtnud, wana fordnit jääb siia oma kohale. Iga neljandamal ja kahetunnine neljandamal kuupäewal peate siia ilmuma aruandmisele. Saite aru? Minge!“ lõpetas ta ukse pääle sõrmega näidates.

Uh! See oli aga saun! Kui ma kantseleisse jaan (vastumõtmine sündis „wanamehe“ erakabinetis), hingasin ma fergemini. Kirjatoimetaja ja tunnipääl olem strashnit suutiswad waewalt naeru tagasi hoida — nad oliwad kõik kuulnud. Minule ameti paberisi ära andes, ütles kirjatoimetaja taja: „Tore! Andsite ometi „wanamehele“ nimanipsu! Aga nüüd peate ka kõrwad ja silmad hästi lahti hoidma, muidu „lendate“ pea. Öppige lendamise kunst ära, annan hääd nõuu!.. Waadake, jelle paberi järele on tarwis...“ hakkas kirjatoimetaja ametliku häälega seletama, sest et „wanamehe“ ukse taga sammud kuuldawale tuliwad.

Wanamees astus kantseleisse.

„Моему письмоводителю не полагается съ господами и урядниками якшаться²⁾.“ ütles ta pillkawalt, sõna „господами“ isäralise rõhuga wälja rääkides ja läks uksest wälja, et oma harilikku igahommikut fätku alewikus teha.

Nüüd jutustasin ma kirjatoimetajale oma kottupõrkamise loo ära ja ütlesin, et päris tõsiselt kõrwatiilu andmist ootasin.

Rõhtu naeru pärast kinni hoides, lausus kirjatoimetaja:

„Noh, isakene, seda teil küll ei maksa karta, et ta teie kõrwu julgeb roojastama hakata. Ta on niisama arg, kui ülemelnegi. Aga,“ lisas ta juure ukse kõrwal pingi pääl istuwa strashniku pääle näidates, „nende meeste kõrwad ei ole sagedasti ülemuse käte külgetõmbe mõimu eest garanteritud!“

„Ja jah,“ ütles strashnit, „mõnigi meie mees on kõrgeaulise kätt oma kõrwu juuriku taga tundnud!“

„Noh, kas siis farnasele ümberkäimisele keegi tõfkeid teha ei oska? On ometi strashnikud wabateenijad, aga mitte

1) Piimahahe.

2) Minu kirjatoimetajal ei ole tarwis isandate kordniffudega saks-ferdada.

solbatid, keda ohwitserid, ehk küll lubamata, siiski taowad," ütlesin mina.

"Olge teie see wägimees, tehke katset," pilkas kirjatoimetaja.

Ma wõtsin omad paberid, jäisin jumalaga ja läksin, et alewikust küüdimeest otsida. Tänu taewataadile, et ometi mõnikümme wersta siit eemale saan! Oli päris hirm juba, kui wanamees mind siia lubas jätta.

Ma wõtsin kindla otsuse seaduslikku teed käia ja ei kedagi tarta. Kui mina oma töö korras pean, ega siis „temal“ ta kulgile konksusid kinnitada et ole. Minu pani see imestama, et minu ametiwennad, nendest ei ole ma küll weel kedagi näinud, keda wastikuit „sinatamist“ lubasiwad?! Ja lollid strajhnitud? Lubawad lüüa! Ma oleks keda isikut, olgu see kes tahes, põrmuks teinud, kes minu külge kätt oleks julgenud tõsta! Ei, farnasele ümberkäimisele tarwis lõpp teha. Peaks dige selle hääts ametiwendade keskel kihutuse tööd tegema! Aga, kuramus, kisse wõib selle juures ka kukkuda! Kerge ütelda — kihutustööd! Aga mis siis saab, kui enese kallal ka „kihutustööd“ tegema hakatakse? Noh, küll asjaolud ise näitama saawad, mis teha tuleb.

Küüdimehe leidsin peagi. Asustune siis teele, et weel walgega koju jõuda — oli oma katkestummend wiis wersta ju sõita!

Kewadine aeg — päewal sulatab, õhtul külmetab. Mis maakoha iludusesse puutub, siis peab siin suwel dige kaunis olema: metsasid ja mägesid, jõgesid ja järwesid oli minu teel küllalt.

Pidin foguni äraunustama ühe kottupuutumise, mis siit poolt politseimikta „iltsalt“ kujutab, kui teised ka sellefarnased on, nagu see, keslega ma esimesel ameti päewal kottu sain.

Kui ma R. kõrtsis parajasti koha kinnitasin, tuli sinna ruumi — maakõrtsides „kassa“ toa all tuntud — kus minagi wiibisin, üks forbniku mundrit kandja paks wanamees. Mind silmates, astus ta minu juure ja tutvustas ennast, kui selle walla forbnikku — „tarssi urädnit“ — lisas ta eneseteadlikelt juurde ja päris järele, kust ja kes mina olen.

Ma nimetasin oma nime ja tulewase töö koha.

"Noh, siis oleme ju, nagu ütelda, ametiwennad, ütles wana paks, tõmbas tooli — ilma minu pakkumata — laua ette ja istus minu juurde. „Ja, nagu ütelda, kui „tarssi,“ siis, nagu ütelda, wähe teie ülem!... Hm!..“ Seda lau-

jubes, pööritas „tarsji“ weidralt filmi ja keerutas oma halli motahabet.

Ma wastasin, et olen rõõmus teda tundma õppida ja loodan, et ta mind, oma noort ametivenda, nii mõnesgi asjas võib juhataada.

„Noh, küll sellega toime saame! Kui minu õpetuse järele teete, siis saab teist viimati urädni! „perwõi sort!“ Mis siis on, eks me tee õige tutvuse liigud ära? Mis?“

Ma kratsisin kõrwatagust — wa punga mait ei tahtnud sõna kuulda — kuid tellisin siisgi faks õlut lauale.

„Tarsji“ krimpsutas nina ja lausus.

„Noh, nagu ütelda, see on küll naiste joot! Eks mõtame parem piisikese, teise wa kibedat, ah?“

„Aga kuulge, siin on ju paljalt õlle pood! Ka peenikest wiina ei ole siin. Kust siis veel kibedat saada? Nagu ma tean, on kroonu wiina pood ainult K. alewis.“

„Ah-ah-ha!“ naeris mu ametivend, „kas siis kroonupoed aiufamab allitad on? Kui me ie ei saa, ei tea, kes siis veel peaks saama! Oh-oh, noormees! Olete ikka tuppes kaswanud, et politseid ei tunne! Noh, ma kärgin siis wälja?“

Ma pidin järele andma, kuid imestasin, et kordnit ostab salalaupa.

„Tarsji“ isand — olgu ta nimi Kerge — läks ette puhweti tuppja ja ma kuulsin teda jäl kortsji papale midagit fofistawat, mis pääle wiimne poolwaljusti ütles: „Aga see kollanoff jäl?“ Nähtawasti rahustas teda Kerge, ject et warsti mõlemad „fakfa“ tuppja astusiwad.

Kerge istus laua juurde. Kortsimees wöttis taskust „sorokowents“, nagu „tarsji“ seda nimetas, wälja, pani lauale, läks ja tõi klaasid ja suhupistet Kerge jaoks.

Kui kortsipapa ära läinud, tegime meie esimesed „plahwatused“, ehk ma nende sõber küll ei ole ja mina küsijin:

„Aga, lubage, Kerge, see korts seisab ju wiist teie jaoksommas?“

Õfegi teada ja mitte ainult korts, waid terve K. wald! Mis siis?

„Kuidas teie siis seda sallida ja lubada mõite, et siin sala wiina müüki aetakse? Üks meie kohustustest on ju sala wiina müüki tagasiwata ja sellega äriajajaid wastutusele wõtta!“

„Ah-ah-ha! Oh-oh-ho! Küll oled sa aga weider mehitene!“ Ka „tarsji“ hakkas „finatama“, kuid seda nagu ei pannud tähele — tuli ju harimata inimese suust. „Kiufata

on tarvis sääl, kuhu sind nuhtima saadetakse, kust sinule mingit kasu ei tule, aga mitte sääl, kust sinule kasu woolab. Arwad ehk, et sa oma neljakümne kolme rublaga, ise, pere, su hobune söönuks saate, mis? Vale, wend! See on, nagu ütelda, su palk ja see, mis sinule tarwilisel korral selle eest, et sõrmed hästi kofku pigistad ja nende läbi waatab, pihku pistetakse, on meie moon, millest, nagu ütelda, meie, meie perekonnad ja hobused kõhud täis sööwad! Nii, noor ametiwend, ole hää seltsimees ja õpi, siis jõuad edasi! Proost, sinu terwiseks!"

See, mis ma kuulsin, täitis mind imestusega. Mees, kes walmima pantud, et seaduslikku korda ei rifutaks, et seltskonna ja riigi kasujid filmas pidada, seefama mees joob awalikult ise omas jaoskonnas olewas kõrtsis keelatud jookisid, annab sellega eestjuu rahwale, waatab läbi sõrmede kõrtsimiku sala wiinamüügi pääle! Mitte ainult seda — ta teeb weel enesele sellest sissetuleku allika! Oi, oi! Müüd saan ma aru, mis-pärast rahwas politsei ametnikkude pääle nii põlgawalt waatab! Selleks annawad ametnikud ise põhjust!

"Ei Kerge, mina omas jaoskonnas seda küll sallima ei saa! Minu esimeseks ülesandeks on salakõrtsijid ja nende pidajaid tagajätsata! Mis saats küll meie wanamees ütleva, kui sellest tema kõrwu midagi juhtub, et teie wõi teine, kolmas meist mitte ainult omas jaoskonnas sala müügikohtasid sallib, waid sellest enesele weel kasu toob!"

Kerge wähtis minu, nagu mõne imelooma otja pool turjalt, pool kahjatsedes, et mina „tulust" ei oska aru saada ja lausub siis:

"Wanamees? Ahahha! Wanamees? A wad sa, ei tema ise... Aga olgu pääle, küll näha saad! Mis sa siis arwad — on sinu jaoskond, nagu ütelda, sala müümaohtadeest tühi? Vale, poisj! Simul saab hää „schnitt" olema, kui sa ise toll ei ole! Ah-ah-ha! Tema tahab tagajätsata, häwitada! Oi, kui suur tõlplane sa oled! Mina oleks sinu jaoskonnas toredalt elanud ja mõnegi rebasekese kaulasse pannud!"

Et aeg hiljaks kippus minema, siis katsusin et wana „tarsist" lahti sain. Ta püüdis mind küll weel tagasi pidada, kuid ma ei wõtnud midagi kuulda, maksin arwe ära ja sõitsin edasi.

Teel ree pääl istudes, wõtsin ma meeles selle „õpetuse" sisse kofku, mida minule isand Kerge andis, ning jõudsin otsusele, et politsei teenistusele üks hää, uus luud dieti ära tuluts, mis

kõik „tarsti“ farnased mehikesed ametist pühits. Ja see uuendus saaks jeda kaasa tooma, et elanikud tulevikus politsei ametnikkude pääle saaks vaatama kui tõsiste korrapidajate, aga mitte kui rõõmfullide pääle, kes kõverust, filmi kottu pigistades, jallivad, kui enne nende le see kasulik on.

Viimaks jõudsin M. walla piiridesse. Wallamaja oli tee ääres, sellepärast kästisin tüüdimeest peatada ja astusin sisse, et kirjutajaga tutvust teha.

Kirjutaja Kalm, noorepoolne lahke mees, oli dieti minu meele järele ja viibisin tema juures pool tundi. Tema käest sain teada, et M. mõisa omanik, parun K., kelle mõisas ta minul „prii“ korter on, praegu kodus ei olewat. Walitseja Täht olewat ta enam „saks“. „Aga,“ lisas kirjutaja juure, „küllap ise näha saate. Urge muustage enne mind mu ütsifuses ja kui wähegi mahti saate, karake mõneks pilguks sisse.“

Ma jätsin sõbraliku kirjutaja jumalaga ja sõitsin edasi. M. mõisa oli waewalt pool wersta wallamajast kaugel ja kui ma sinna jõudsin, oli juba kaunis pime.

Mind mõttis mõisa walitseja — paks noorepoolne wanaherra, pisikeste filmadega ja punase nõõbi farnase ninaga — wastu. Ilma, et ta oleks küsinud, kas mina ta Saksja keele sõnagi ostan, hakkas ta minuga selles keeles kõnelema. Ja esiteles ennast, kui isand „Sterni“. Kirjutaja Kalm nimetas küll teda „Täheks“, aga mine nüüd tea! Nimetandjal enesel ju kõige enam oma nimi meeles.

Kui herra Stern — olgu ta siis Stern — minu esiteles miist puhtas Saksja keeles kuulis, lätsiwad ta pisikesed filmad weel pisemaks, muidugi lai suu awas wenis weel laiemaks — muidugi häämele pärast.

„Noh waadake! Teie räägite ju nii päris puhtalt Saksja keelt! Wäga rõõmustaw, et meil ometi jälle ühe haritud inimesega tegemist saab olema!“

Walitseja herra loeb siis ainult Saksja keelt rääkijaid haritud inimesteks.

Minu korter on ta selles majas, kus walitseja omagi, ainult teise korra pääl. Stern läks küünlaga ees trepist üles, mina tagant järele. Jõudsin kaunis ruumitasse tuppa. Tuba oli kōetud, sest oli näha, et minu tulek ette oli teada olnud. Majakraamiks oli wana kummuti lots, paar tooli ja tühi woodi

„Waadake, herra „Stein“ ...

Ma waatafin otsides ümber, kas pääle meie kase weel keegi toas oleks, kes seda nime kannab, kuid meie olime üksi. Siis tärkas äkki minule meele, et jäand Stern minu nime „ümber tõlksis.“

„Kivi on minu nimi. . .“

„Waadate, herra Stein,“ kordas walitseja uuesti, „Steini“ nime iseäralise rõhuga wäljaraätides ja omi filmi wihaselt pööritates. „Minule teatati K. alewist teie ülemuse poolt, et „uus“ kordnik tuleb ja mina kästisin teie toa ilusti soojaks kütta!“

Ma tänasin lahkett wana herrat. Sääl juures, oma nime „tõlkimise“ pääle mõtelles, tuli minule äkki üks tore pilkepildikene „Sädemetes“ meelde ja selle all järgmised sõnad: „tulge ja tunnistage: Nur tas Deutsche liebe ich — ja teie peate olema safsad ja saama wastu wõetud rõõmuga, ja andeks antud saab Teie patt, et Teie nimi on mõnikord ka Lepapuu ja Dieleht.“ —

Stern ei pannud minu naerulikku nägu tähele, waid rääkis edasi.

Ja meie paruni herrale saate teie ka meeldima — bei Gott. Ja kui teie temaga hästi ümber läia oskate, siis saab teil siin hää elada olema, ka ülemus saab siis teiega rahul olema, sest et meie parun teie kreisiülemaga ja selle abiga hääs läbi käimises on. Teie saate paruni poolt siin prii korteri kütte ja walgustusega. . . Minult peate kõige selle eest kolm rubla aastas maksma, mis raha „Deutsche Verein'i“ hääks läheb. . . See on sellepärast, et Eesti ajalehtedes kord jutt oli, nagu oleks kordnikud mõisate poolt prii korteri wastuwõtmisega meelehääd wastu wõtnud. . . Noh, siis otsustas paruni herra, et kordnikul tuleb korteri eest kolm rubla aastas üüri maksa. Ja kui teil hobune on. . . On teil juba?“ „Ei, aga ma pean muretsema. See teeb wähe pääwalu. . .“

„Noh, waadake! Kui teie meie paruni meele järele olla katsete, meie kasusid katsete ja meie moonakaid hästi waos hoiate. . .“

Ma seletasin Sternile, et mina selle wahela, kui moonakad midagi seadusewastalisk ei tee, ennast segada ei tohi, et see minu ametiwõimu piiridest üle läib, kuid wanaherra ei lasknud pikemalt rääkida, waid ütles:

„Ah, mis need matsid teie wõimu piiridest teawad! Ratsuge aga, et nad hirmu tunnetsiwad! . . Jah! Ja siis

saate ka hobuse meie kätte hädal tingimistel osta. Hobuse moon on teil siis ka prii. Jah, nii!"

Mina arvasin eneses: „söögu sind fusi! Sinu lubamised on toredad, kuid sa nõuad, et ma sinu paruni kordnikuks, tema moonakate hirmurütsaks, tema, paruni, käes saan! Ei, nulleke! Parema juba katsumõne „matši hobuse krunufese kätte saada ja hoian selle poole, kelle pool digus on.“ Wanaherra aga rääkis edasi.

„Sa see saab teile kasuks tulema, kui meie paruni meelejärele talitate. Waadake, siin oli enne üks wanamees kordnikuks. . . . Mitte see teie eelkäija — see oli „echter Bauerflohe“ ja päälegi mäsumeelne ja teda tegi meie paruni ametist lahti. Jah, just meie paruni. . . . Aga enne seda, niidid on ta surunud, see wanamees; ta suri mäsuaastal. Waadake, see mees pani enesele siin terve waranduse kottu. Ja kuidas? Ta ostas hästi paruniga ümberkäia ja sai sellepärast suuri kingitusi. Jah, nii! Olge siis teie ka mõistlik! Ega te matside kätte midagi saa!“

Wanamees palus mind oma juurde õhtuleiba võtma, kuid ma wabandasin ennast sellega, et ma liig roidunud ja sõidust väsinud olen. Siis läks Stern ära, lubas aga minule õhtusööki üles saata — „ega teil enesel veel midagi ei ole“ lihas ta juure.

Eht küll sõidust väsinud, hakkasin ma ometi oma reyt-kohwriisi lahti tegema. Suurem traam — woodi, kapp, kummut, laud, toolid — oli veel raudteel ja ma palusin oma kütidimeest seda ära tuua.

Warsti tuli ka wana kõõgi Triina ja tõi kanditu pääl tõikfugu külma toitu; ka mõned pudelid ei puudunud.

Wana piiga teretas, pani kanditu tooli pääle, kattis laua lumivalge linaga ja ladus siis sööklibega talbritud ja waagnad lauale.

„Woi siis jällegi meile noor rännitu saks saadetud, alustas ta juttu. „Ega wist ka teie lauals meile ei jää!“

„Miks teie siis nii arwate?“ küsisin mina.

„Jah, waadake, egas nädalse aja nooredmehed enam mõisnikku teenida taha! Ja meie paruni nõuab, et „rännitud“ tema tahtmist teemad. Teie eelkäija oli ka paruni wastu ja näete, tehti teine lahti! Aga wana õnnis Berg, waat, see ostas mina tuule poole hoida! Jah, ja oli ka rikas mees! Ja meie paruni herral on suur wõim. . . . Oi, kui suur! . . .“

Mõnda jahvatas wanapiiga, tõi pesu wett, pesuwaagna ja wiimaks, et ta woodi tühja nägi olewat, tiris ta ta ühe madratsi üles, mille ta ise „madrastis“ nimetas.

Siis päris ta järele, kuna sõõgi nõnuud ära wiia. Ma palusin aga need siia jätta, sest et pääle sõõmist kohe magama lähen.

Wanapiiga läks.

Ma asusin siis ka laua juure. Et kesskoht tublisti tühi oli, siis andsin ka auu lahke peremehe andele. Oliwad itka päris „saksa“ suutäied: külm tana praad, juustud, worstid, pirukid. Laua kesskohta ilustasiwad tats õllepudelit ja „grasfintjit“ kollaka wedelikuga. Ma kallasin pool klaasikest sellest wedelikust — oli wana konjak. Õlle pudelid kandiswad R. mõisa õllewabritu silti. Aha, sellepärast oligi Sterni herra ninakene nii õige küpsenud joowika karwaline! Oli ju jumalitu märjuikese allikas omas mõisas!

Pääle sõõki heitsin woodisse ja sirutasin omad wäsinud liikmed pehme „madraski“ pääl wälja — mõnus tunne täis terwest ihust läbi.

„Di, „Herr Stein“, mõtlesin ma wana Sterni nimetust ja „Sädemete“ pildikest meelde tuletades ja waljusti naerdes, „saab aga sinul siin pagana asi ees olema! Parunid lasewad nendele wastumeelseid kordnikka lahti; walitsejad annawad nõuu parunisi teenida ja ei mitte oma kohustusi; kreisiülemad ja nende abid toimetawad parunite tahtmise järele — sõprus parunitega käib nendel üle kõige! Ja, jah! kui tahad kordnik olla, keda paruni herra ametist „lahti ei tee“, siis pead küll tunnistama, et „Nur tas Teutsche Liebe ich“!“

Oh, Teesukene! Magama minemist kirjeldades, tuli mulle ka meelde, et päris tõesti tarwis ka nüüd seda teha! Olets küll weel mõned reakesed kirjutanud, kuid aeg on liiga hiline. Kes teab, ehk mõni juhtumine minu õõ rahu ka segama saab...

10. märts.

Kas sa saad, kordnik olles, päewaraamatut korraldult kirjutada? Wõtaks pagan! Nii palju tööd ja talitust, et selle pääle mõeldagi ei saa. Aga wanamees pajatas weel tantsumist! Mõni päew läheb mööda, et tõhtu dieti täis süüa mahti ei leia.

Kõiki päewajuhtumisi on, nagu näha, mõimata üles kirjutada. Kirjutan siis, kui aega juhtub jätuma ja ainult

tähtsamad sündmused minu ametis. Seega saab küll päewa raamatu nimi kurjasti pruugitud, aga olgu pääle!

Jah, mis siis need „tähtsamad“ juhtumised õige on? Ja ongi neid ülepää ühel väitefel olewusel, nagu seda politsei kordnik on? Siisgi, kui temaga suuremat ei juhtu, siis ometi mõni ootamata „nips“ ülemuse poolt.

Ma lootsin, et kordnikul strashnikud läbiotsimistel, waraste tagaajamisel ja lõikidel tarmilistel kordadel abiks saawad olema. Kuid lootus jäi ainult mõttekujutuseks. Kõik katsteistkümmeend meest istuwad K. al. wikus. Ühed lõhuvad wana: mehele puid, teised tassiwad wetti, kolmandad peawad kantsileis „wahti“, neljandad aga magawad omas kassarmus, oodates, kuna eht neid — mässumehi tabama kutsutakse. Kordnikud katsugu üksi hobusewargaid tagaajama minna, wõsiti kõrtsides kallejaid lahutada jne. Enamasti kõik „wanadmehed“ on strashnikud omaks isiklikeks ihu kaitsewäeks ümber muutnud. Aga kui tarmilikud kordnikud strashnikud oleksiwad!

Esimesel päewal pääle R. mõisasse jõudmist korraldasin oma ameti paberid kottu — oliwad enamalt jaolt kõik wallamaksu nõudmised. Lätsin jala wallamaja juure, et omale üht künnikku nõuda ja sellega ühes oma jaoksõnna piirid läbi sõita ja ka, kui võimalik olema saab, mõned paberid ära täita. Hobust lootsin kirjutaja abiga saada.

Wallamaja juures oli parajasti üks wallawanema abidest. See oli wana, lahke jutuga mehike. Ta ütles omal aega olemat ja pakkus enmast künniku ajemele teejuhiks. Ühtlasi lubas ta oma hobusega mind küntima tulla, „kui enne rädniku saks liigud teeb“, lisas hall mehikene mõtte muigutades juure.

Nii siis sõitsime teele. Minu wallas on kolm mõisat, kaks tarjamõisat, kaks õllewabrikut, üks õllepuod ja — palju salakõrtsisid, kus, nagu lahke wallawanema abi jutustada teadis, „juwaks ku meri.“ Ta näitas mulle mõnedgi salaurkad, ise-äraniis kannis juures L. külas, kus ka „preilisid“ wõib saada, nagu ta ise kawalasti filmipilgutades ütles. Mõisates ja tarjamõisates on suur hull moonataid, palju renditalusid, mis kõik mõisa maa pääl, sellega minu tegeruse piiris.

Teel diendasin mõnegi paberi ära ja alles õhtu tella kahetja ajal jõudsin roidunult koju.

Jah, minu jaoksõnna on ka suur mõisa mets, wähemaid on aga õige rohkesti.

Õhtusöögiks olin Sterni pool. Wana herra pajatas siis ka kõike, mis süda ihaldas. Pääjutanaineks oli muidugi „tema“ parun ja manitsused, et ma paruni herra meele järele katjugu olla — „see saab teile suureks kasuks olema,“ lisas ta juurde.

Ma tegin teist juttu, et enne seda „meie parunit,“ mis juba liiga tüütar oli, mitte kuulda.

Et minul enesel maja siseseseade veel puudus, siis palusin ma Sterni käest luba, et tema oma kõõgi Triinal laetaks ka minule toitu valmistada. Wanamees lubas, aga selle tingimisega, et mina temaga ühes sööks — temal, kui wanal poisil, olevat väga igaw ilma seltsita. See minule ei meeldinud, sest et Sterni söömaajad suure pudelite batarei abil alati alla loputati. Ma wabandasin sellega, et minul ametitalituste pärast alati wõimata on kodus õigel ajal olla. Nii siis sain toime, et lõunasöök minule minu tuppa toodi.

Waewalt olin ma sel õhtul magama jäänud, kui minu usse taga tugew kloppimine kuuldus. Ma süütasin lambi põlema ja tegin usse lahti. Sisse astus üks talumees.

„Tere, rädniku herra!“ Tulge Jumala pärast kohe kaasa! Nüüd samuti warastati minul noor täff tallist ära. Hobune on minul ka kaafas ja ei ole kaugel sõita. Tõmmake aga enne „tõlefraadiga“ teistesse mõisatesse ette!“

Midagi teha! Panin enese riidesse, waatasin rewolvri järele ja lätsin alla mõisa kontori, et, nagu talutaat ütles, „tõlefraadiga ette tõmmata.“

Walitseja ei maganud veel, waid „proowis“ oma mõisa õlle wäärtust. Ta telefoneris siis ka naabri mõisatesse ette ja ütles:

„Ega ta, kuras, suursteed mööda läinud! Õtsige meie mets ja wa' Puskar'i Peetri talu jääl läbi — see waenlase nash on puurist juba lahti!“ Minu poole pöördes, ütles ta Saksa keeli: „hoidke käepärast suitsuui, ega hobusewargaid uskuda ole! Sähte, wõtke ka minu elektrilaterni kaasa.“

Ma tänasin ja ütlesin, et minul sarnane riistapuu juba on.

Läksime teele. Päewa oli tublisti sulatanud, aga õõkülmi oli seda libedamaks tee teinud. Lumi oli ka poolpehme, nõnda et jäljed selgesti näha olivad. Talutaadi hobune oli tubli jookaja. Kõigest oli näha, et mees jõukamate liigist oli. Wanamees kurtis, et hobusewargad iga aasta korra temale sarnast pussi mängiwad: „na' põrgurwaimu teadwad, et minul üle walla

hobused on! Kui meie aga selle täku kätte saame, saad sina, rädniku faks, minu käest wiiskümmeid ruubelt wawatasu!"

Warsti jõudsime wanamehe — Kärste Priidu — talusse, kus meid noor perepoeg ja sulane juba ootasivad.

Kaaskasime jälgesid mööda edasi sõitma, kus juures minu elektrilatern suureks abiks oli, et jälgi käest mitte kaotada. Jälgedest oli näha, et wargaid faks ja nad hobusega olnud. Peagi saime näha, et jäljed M. mõisa metsa poole läksiwad — walitsejal näis siis õigus olewat.

Kaaskasime siis dieti weel kihutama. Mina peremehega ühes saanis ees, perepoeg sulasega teises taga järele. Tunni aja järele jõudsime metsast läbi teisele poole, kus Buzari talu üksikult metsa ääres seisis. Tagaaetawate jäljed siia kadusiwadgi. Nad pidiwad siis siin olema. Kui wargad juba ära on pääsenud, siis ometi hobuse pidime ikka kätte saama.

Talus näitas kõik rahulik olewat. Ühe kinnikaetud akna eesriide läbi tungis ometi tulekuma wälja.

Meie kolmekesi — mina, perepoeg ja sulane — läksime õue pääle, kuna wanamees hobuste juure wahti pidama jäi. Õnneks ei olnud kujagil koera näha, kes oma haukumisega meie tulekut oleks wõinud pererahwale kuulutada. See talu oli ühe pahasa kuuljasa seiswa mehe oma, keda rahwas „Buzari Beetriks“ hüüdis. Ta oli hiljuti alles wangiist wälja tulnud, kus ta lehmawarguse eest kaheksa kuud istunud.

Süda tufsus mul pea kuuldawalt — oli ju minul esimene kord warast, päälegi hobusewarast tabama minna! Wõtsin südame rindu, rewolvri kätte ja koputasin ukse pihta. Alles nüüd weel kuulbus seest poolt koera haukumine. Oli nüüd wa, õwawaht wargi tuppa hiilinud, ehk oli ta fiske lastud, keda ma ei tea, kuid meie õnneks igatahes oli see, et peni wäljas ei olnud. Sulst aega läks mööda; tuli kadus kinnikaetud akna tagant ära. Ma koputasin uuesti, aga kõwemini. Läks weel tükk aega, enne kui ukse taga sammud kuuldawale tuliwad ja kärenew hääل kuis:

„Koh, kes korat siis säääl õõsi kolab? Mis tarwis on? Egas siin monopoli ei ole saada!"

„Tehke lahti, mina, kordnit, olen!"

Ukse taga oli tassist fofistamiist kuulda. Ettewaatlikult astudes, läks keegi tuppa. Ma andsin sulasele märku, et ta akna alla wahiks jääks.

Wiimati tehti üks lahti ja selle läwele ilmus üks kogu.

„Noh, mis siis teil põleb, et õo rahu ei anna?“

Ma wajutasin oma elektrilaterna nõõbi pääle. Üffi sündinud walgus ehmatas pisut minu ees seiswat küürakat mehikest, kes täiesti riibis oli, ta saapad jalas.

Ilma sõnalausumata lütkasin ma ukse lahti ja astusin sisse, kuna laternaga teed walgustasin.

Perepöeg minu järele. Kui küürakas teda filmas, tahtis ta minust tuppä mööda lipata, aga ma haarasin ta käest kinni ja täskisin perepojal tükuga tuld üles wõtta, et toas lamp põlema süüdata: Astusime tuppä. Pääle perenaese ja kahe magawa lapse ei olnud kedagi.

„Aga kus siis teine mees on?“ küsisin mina.

„Misjuguine teine? Mina olen üffi!“

Ma filmasin ukse taga midagi käsitambri sarnast, mis minu umbusaldust äratas. Tegin selle ukse lahti — õige: jäl kütitas üks poisikese ohtu noormees — peremehe enese wanem poeg, nagu minule sulane ütles.

„Tulge aga wälja, ärge kartke midagi!“

„Wõtku kurat,“ pomises küürakas.

„Noh, mehed, nüüd aga ütelge minule, kus siis Kärste Priidu täku olete toimetanud?“ küsisin mina.

„Mina ei tea ühtegi tätku,“ urises küürakas.

„Ei aita siin mingi wastupunnimine! Pange aga enast mõlemad riidesse ja tulge ühes talli juurde: ehk on täll sinna kogemata wõtne augu läbi sisse pugunud! Noh, Peeter, wõtke aga wõtmed ja läheme!“

Tahes ehk tahtmata pidiwad mehed sõna kuulama. Nad nägiwad, et meie kolmekesi olime — sulane oli ka tuppä tulnud.

Wäljas talli ees oli waraste eneste regi, mis alles hiljuti tehtud sõidu jälgesid kandis.

Tallist leidsime warastatud täku, tefiga kinni kaetult, alles tulijest sõidust märja.

„Sa kuradi warganägu,“ karjus wihane perepöeg ja enne kui ma keelata sain, oli küürakas maas, wihane noormees põl-willi tema rindade pääl ja tagus küürakat rusikatega kuhu aga sai.

„Kuulge, noormees, seda mina ei luba! Teda ootawad küllalt walusad witsad isegi. Päälegi on ta nüüd minu, mitte teie hoole all.“

Perepöeg ei raatsinud tagumist jätta ja ainult wastumeelt

kuulas ta minu käsku küüarakat lahti lasta.

Nõõrisime siis isa ja poja käd kinni. Isa-waras sai meie saani peremehega mahutatud, poeg-waras aga perepoja ja sulase saani, mis juures ma perepojale meelde tuletasin, et ta omakohut wangi juures ei toimetaks. Siis läks sõit lahti perenaise, kes ka toast oli wälja tulnud, kaebamise ja hulumise saatel.

Teel wõtsime walla kümniku ühes. Siis mõõtsime need jäljed, mis Kärste Priidu talli juures leidmise, wangide saabastega ja leidmise nad täiesti ühte minewateks. Wallamaja juures, kuhu ma wangid wiisin, tegin juhtumise üle protokollsi ja kätsin jmõlemad mehed homme K. alewikusse saata freisi-ülemä abi uure.

See oli minu esimene wägitükk uues ametis. Ühest wargast omas jaoskonnas olin siis lahti. Meid saab siit küll veel rookida, enne kui ümbruskond wagusamaks jääb.

Pühapäewal oli õllepoe juures suurem werewalamine, mis minule jälle hulka tööd andis. Platsis oliwad noad, pudelid ja teibad. Kõik need päewad on sarnase tööga mööda läinud — kord wargus, kord kakelus, kord metsa raiumine. Minult igatsetud salafõrtsi ülesandja ei ole veel ilmunud.

Ühe õllepoe pidaja pääle tegin protokollsi, et ta pääle seaduslikku aega oma „kaupa“ müüs.

Mees palus asja „enele wahel“ digeks teha ja pakkus „kulb rebase“ wahemeheks, aga ta effis. Ta filmis paistis warjatud ähwardus.

Weel oli minul üks kohustus ees, mille täitmine minul hirmus raske oli.

Minu eelkäija ametiwend oli ühel waesel popsil wallamafude tasumiseks seapõrja üles kirjutanud. Nüüd tuli minule ülemuse poolt käsk, et pean sea ära müüma enampatsumise teel. Ma läksin popsi poole, et müümise päewast teatust anda, ja mis ma nägin, oli tõesti kurb.

Saunaurtsikus woodis lamas poppi haige naene, pisikesed, hiljuti jündinud lapsesega. Kaks suuremat last püherdasiwad maas tolmuse põrandä pääl mängides, pool alasti. Toas walitses rääkimata waesus ja wiletsus. Pops ise oli külassee tööd otshima läinud. Ta pidas ka kingsepa ametit.

Baene haige naene ehmatas minu tuleku üle. Ma palusin teda üsna rahule jääda, ütlesin ainult, et tulgu ta mees minu poole mõisasse — ei wõinud ma ometi haigele

ütelda, et tulin ta wiimast warandust — siga — müügile wiima. Ma andsin pörandal istuwale wähemale poisikesele mõne kopika saja rahaks (kas neil leibagi oli?) ja läksin toast wälja. Naste on niisuguseid nõudmisi ja käskusi täita. Sa näed inimese wiletsust, waesust ja ometi pead ta wiimase waranduse ära mõtma!

Ehk oli aga mees ise ta hooletu? Seda ma küll veel ei tea, kuid katjun lähemat teatust saada.

20. märts.

Jällegi on terwelt kümme päewa mööda läinud ja selle aja sees on minu raamat kaunistese tolmukorraga kaetud saanud. Wõniford ei ole aega, teine kord jälle sõitudest wäsinud ja tüütatud ei taha tinti ega sulge silmaotjas näha.

Minu majakraam on pärale jõudnud ja minu tuba näitab nüüd nagu päris „saks“ kammer wälja.

„Wanamees“ saatis selle protokolli, mille ma õllepoepidaja pääle tegin, tagasi tähendusega, miks mina ei olewat kaebusealuse tunnistajaid üle kuulanud. Imelik küll! Mina, kui politsei ametnik, taban isiklikult korrarikkujat asjas, milles ükski wabandamine ei aita — puhwet oli üle seadusliku aega terve tunni lahti — ja siin pean veel mina isiklikult kõrtsmiku hääks tunnistajaid otsima?! Ja poepidaja ei anna mingit tunnistust üles. Saatsin tagasi ilma täitmata. Saan muidugi jälle „õpetamise“ eest naha pääle aga, olgu! See näitab ju päris jonnijamini olemat! Anna paharetile wäikese sõrme küüs, siis tahab ta kae!

Ometi wiimaks langes minul üks jalakõrts lõksu! Teeb minule pagana häädmeelt! Ja koguni ootamata ja otsimata tuli see minu küüsi.

Ulin asju talitamas wäljas. Eõidan oma hobusega R. külast läbi. Ühest majast tuleb tuitudes mees wälja — „sorkohwka“ awalikult käes. Mind nähes, kohmetab wähe mees. Njab aga wiimati suu naerule, wangub minu saani poole, ulatab wiinapudelit minule ja sõnab:

„Koh, mis om, rädniit jats? Säh, eks proowi kah! Om ää, tahe naps! Wõta kāraku!“

„Kust te selle saite, mees?“

„Kost;? Koh, kost tit saama! Es wa Jõõru ema, ää inime, its anna!“

Ma saatsin mehe minema. Soo, siis olen ju päris parajal ajal tulnud! Nagu lumi Jaanipäewa aegu — muidugi Jõõru emale.

Ma tulin jaanist wälja ja astusin majasse. Toa pimedamas nurgas laua taga istusiwad kaks meest, wiitapudel nina all. Minu ilmumine tegi nende magusale jutule ootamata lõpu. Üks meestest kahmas küll pudeli laualt ja tahtis pöue pista, kuid mina sain kohale ja wõtsin pudeli, milles weel sugu wiina oli, oma kätte. Jõõru ema, kes ahju juures istus, tahtis toast wälja minna, aga ma palusin teda paigale jääda. Ühe meestest saatsin wallawanema abi järele, kes ka külas elas. Mees tegi seda häämeelega — sai ju minu kardetawast lähedusest eemale.

Sellest Jõõru emast olin ka mina juba midagi kuulnud. Ta mees oli wiimase sõja ajal soldatiks kutsutud ja sõjaväljale ka jäänud. Naene jäi maha, lapsi temal ei olnud. Kui soldati leff, sai ka tema oma wäitese painki. Et sellest painkist elamisest ei ulatanud, siis katjus Jõõru Mari tetramise ja muu näputööga lisa teenida. Kuid ka sellest oli ettewõtjale naesele wähe: ta asutas enese majas salawiinamüügi koha, kuid „kauplus“ läks päris awalikult. Noh, see äri õitses, sest kroonu pood oli K. alerwikus, kuhu oma katksummend wiis wersta oli. Poole pudeli päält wõtwat Jõõru ema, nagu teda tema „kuniid“ hüüawad, 30, isegi 35 kopitat pöua ajal, s. o. kui tagawara lõpukorral ja uus woor weel tulemata. Sõegi teisest wallast tuldi Jõõru emalt „kaupa“ ostma. Wõib siis koguni õige olla, et ta, nagu rahwa suu rääkida teadis, kuni sada pudelit ($\frac{1}{40}$) nädalas „läbi kauples.“ Olut ka palju ei pidanud, na' asjats sellele, kel juba porujommist küll oli. Ka seda oli kuulda, et Jõõru emal midagi lõbumaja sarnast asutust oli: ta ise, alles kolmekümne aastane, oli täis elu, külast käiswad ka paar temasugust „iludust“ sinna ja — lõbu oli laialt. Olewat ka „erakabinet“, mis küll omal ajal, kui mees elanud, käsitammer, wõi sulan olnud.

Warsti tuli wallawanema abi, ameti märk rinnas.

Ma teadustasin temale, kui küla politsei esitajale, mis otstarbeks ma teda siia palunud.

Gaffasime otsima, ehk see küll wallawanema abile nähtawasti suuremalt ei meeldinud. Toas, nagu ma ette arwasin, oli otsimine asjata.

Ra Jõõru ema, nagu õllepoe pidajagi, tahtis „omawahel“ asja ära diendada ja oli väga inestanud, kui mina temalt pakutud kümne rublalist „rebast“ vastu ei võtnud. Nähtavasti olivad temasugused isitud sellega nii äraharjunud, et „raha kõit rattad käima a'ab,“ et neile päris võdrastav nähtus minu teguviis oli.

Toast läksime wälja, käsitambri. See see „kabinet“ ka oli. Et „kabinetis“ päris pime oli, siis palusin lampi tunda. Selle walguisel filmitsefin siis „kabinetti“. Eääl oli woodi ja üks pisikene laud sees. Tooli ei olnud — oli ka ju ülestigne asi. Rõige hoolsama otjimise pääle waatamata ei leidnud ma „kabinetis“ midagi. Juba tahisin ümber pöörata, et otjimist mujal toimetada, kui äkki minu filmad ühe wäikese ukse pääle, mis kambri tagaseinas oli, peatama jäiwad. Stop! Siin pidi midagi olema.

Astusin ukse juurde — see oli lufus. Kõisfin kahwatanud Jõõru ema käest wõtit.

„Ei minul wõit ole; juba minewal suwel kadus teine ära.“

Noh, midagi teha. Et wõti puundus, siis wõtsin oma mõõga ja kangutasin selle abil ukse lahti.

Salakambri sisemus pakkus kena pilti: suur riiul oli kortenslissi kroonuriina pudelisi täis; pörandal oli õlle korn, milles weel kuus täit pudelit oli. Järellugemisel leidsin, et wiina kolmkümmendseitse pudelit oli. Tühje pudelisi oli kakskümmend kolm, seega siis terwelt kuuskümmend „sorokohwat“. Dijah! Poolsteist pange — andis ifka meestel trimbata! Lastfin tühjad ja täied pudelid kastide sisse mahutada, kus õled sees oliwad ja kõitsin kastid kinni.

Mis siis muud, kui tegin juhiumise üle protokollu, wõtsin joogikoorma! kaasa ja — tuhknui! wallamaja poole, et säält pudelisi edasi transporterida. Enne aga kuulsin weel, et Jõõru ema mind järele sajatas: lubas lasta „naha kõigi pagunitega“ maha tõmmata. Eks saa näha!

Teisel päewal oli terwel wallal teada, missugust laastamise tööd ma Jõõruema juures teinud.

Pääle lõunat tuli minu juurde üks wana eidekene. Käes kandis ta munakorwi.

„Pai rädni fu jaks, tõin teile „meelehääks“ ja tänutäheks paar munakest!“

Et ma ei mäletanud kunagi enne wanaeidefest näinud olevat, weel wähem temale midagi hääd tegewat, mis „meelehää“ ja tänutähe toomist oleks äratanud, siis ütlesin temale:

„Armas wanaemafene, mis meelehääd siis teie minule toote? Ma näen teid alles esimest korda.“

„Digus küll, nooreherraefene! Aga et teie eila wa'kuradi Jõõru Mari wiina allika kinni jalgusite, siis selle tänu-täheks wõtte need paar munafest.“

Oho, wõi siis sellepärast! Ma küsisin, miks siis eilane juhtumine temale nii suureks rõõmuks oli?

„Jah, waadake, minu poja reo mujal ei seisnud, kui wa' Jõõru Mari pool. Sinna ta oma wiimased kopitad sulus.“

Ma wõtsin munad wastu ja tahtsin wanale uad wälja maksa. Kuid eit ei tahtnud sellest kuulbagi! Mina ütlesin, et tema tõi minule mune oma rõõmu täheks, mina aga kingin temale, ta oma rõõmutäheks, et esimese „pesa“ kätte sain, natukese raha. Et meil mõlemil rõõm on, siis teeme wastastikku kingitusi!

Eit jäi wiimaks rahule ja läks.

„Baat, Kiwi, kas ei ole jarnane tänu mõnusam, kui Jõõru emade fuldrebaseid? Kui mitu ema, naest, last jarnast tänu ei awaldaks, kui kõik salaurkad kinni julutaks! Ka kõige suuremad wiinanäljased ei läheks märjufest kroomipoodi kahe-kümne wõi kolmekümne wersta tagant otsima, kui oma lähedusest saada ei ole!

Digus küll, aga millal jõuab see aeg?

Wind humitab, mis saab küll „wanamees“ minu esimese pooleksu tegewuse kohta pajatama? Kelja päewa pärast on ju „aruandmine“. Näis, mis siis tuleb.

Teed on juba rikkis, tuleb wanter platsi wõtta. Aga mis saab hobusega?

Maгу walitseja minule teatas, olevat parunit 1 aprilliks wadata. Stern andis minule nõuu, tingimata juba teisel päewal ennast parunile esiteleda — „unbedingt“, finnitask ta mitu korda.

26. märts.

Uh, on siis nüüd mööbas „wanamehele“ aruandmine. Oli hääd, oli ka paha — siirup sapiga.

Mina olin esimene kordnikkudest, kes kantseleisse jõudis. Kell oli kümme.

Juba kantsleis ukse tagast kuulsin ma wanamehe karjumist: „ты сапогъ, скотина, мать твою“ ¹⁾ — järgnes sõna, mis trükimusta ja tšensori silma ei kannata.

Järgnes taja wasturääkimine.

Kõlisedes tõugati tooli ja wanamees pörutas:

„Ah, sina veel wasturääkima! ma sulle . . .“

Sel filmapilgul tõmbasin ma ukse lahti, et midagi järeledat ära hoida, mis wastasel korral oleks kantsleis wõinud sündida.

„Wanamees“ seisis keset tuba, käed rusikas. Ma filmasin tagaseina ääres strashnikut, kelle nägu punetas ja ta filmis läitis kuri leef.

„Teie kõrgeausus! Mina olen priitahtlik teenija — mind ei tohi keegi, ka teie, sõimata ega rusikas kätega minu pääle tormata! Ma palun oma teenistuse lõpuarwet ja ametist wabastamist!“

„Wälja, masurik! Saada starshi siia, tõpra nägu!“

Strashnik tegi oma „налѣво кругомъ“ ja läks. Ma imestasin jelle üle, et ta praegusel minutil, kus teda kõigero-pumalt läbi sõimati, oma „налѣво кругомъ“ ära ei unustanud! Nii kõwasti oli ülemuse käske wõim tema weresse juba sõdatist saadik juurdunud!

„Tõprad! Niisugused kuradid! Nad tulewad siia kauruli ja konutawad koguni rahuliseft laua taga! Meetud „Чухляндія“, ta rikub kõik strashnikud ja . . . fordnikud ära! lõpetas ta minu pääle tigeat pilku heites.

„Tere!“

„Soowin terwist, teie kõrgeausus!“ wastasin ma.

„Dlete juba siin?“ lausis wanamees ja läks minema, ilma et wastust ära oleks oodanud.

Ma istusin pingile ja hakkasin ootama, millal minu ametiwennad ilmuma saawad.

Warsti tuli ka kirjatoimetaja. Ma jutustasin temale praegu nähtud loo ära. Ta heitis ainult käega.

„Kes kurat teda suudab parandada! Mietfik, kui wana-sarwik ise! Aga enesel saawad püksid püüglit sõeluma — ega Kõshkin seda temale ei jäta! Ka minule ütles koha päält üles — ei olemat kõik töö korras. Aga pea siin korda, kui sinul niipalju tööd on, et rebi ennast kas wõi lõhki! Silagi böfi tegin tööd kella üheni. Palusin abilist — kuhu ja sellega

1) Sa oled saabas, tõbras, et su ema . . .

lähed! Palka ise, kui jõud ulatab. Kurat! Aga, kas ta teile midagi ei lausunud? Noh, küll saate ka oma epistli, las' tulewad teised ka kokku. Ta tahab seda teie auuks kõikide kuuldes teha. Aga hääd saate ka siisgi kuulda!"

Hakkasivad aega mööda ka teised lordnikud koguma. Jaoskonnas oli termelt neliteistkümmend meest.

Tegin siis ka oma ametiwendadega tutwust. Mõned nendest on arukad, tublid mehed; mõnede juttudest paistis juba nende ülbe iseloom. Ma hakkasin kuulatama nende juttu.

"Ja, kurat, puitleb wastu, ei taha tunnistada, et tema wõtnud oli! Dot, küll sa mul warsti pajatama saad! Kui ma temale siis ford paremalt poolt — traah! pahemalt poolt teine ford — traah! Waat', siis hakkas pois armu paluma! Aga muidu tee mis tahes — ei ütle, sunnik, et tema kirwe warastanud!"

"Jah, ega nendega muidu läbi ei saa!"

"Kust sa saad," lausus tugew lordnik, kes oma wägitükki teisele juustas. Oli mees, kui härg! Midagi kiffja looma sarnast paistis ta näost, kui oma walged hambad kõwasti kokku pigistas pääle seda „traah" ütlemist.

Ma kuulasin edasi.

"Mis sa mehega teed?" räägib üks noor lordnik nõnda samuti noorele ametiwennale. „Palub, nutab juures — lasse teda lahti! Lõin käega, las' jootseb selle paari puuhaluga — wõi neid mõisa metsas puudus! Aga mine nüüd waest, wana santi koftu tirima! Tead ju küll, et riita laotud puu wargus wangistusega karistatakse... Rahju oli wana!"...

"Siis, täna teeme jälle tubli lõunasöögi," räägib paks, pundunud näoga, wäikese kaswuga lordnik pitale kõhetule. „Täna tuleb itka tublimad „plahwatused" — Kiwi peab ju omalt poolt ka midagi liigutama!"

Teine kongutas pääga.

"Kas wedomostid juba walmis?..."

"Mina saan täna muidugi nahlobutshkat!"

Sarnased jutud kõlasiwad igalt poolt.

Kordnik, kes lõunasöögi üle oli rõõmustanud, astus minu juurde ja teatas, et siin, nagu igal poolgi, pruugiks wõetud „polutshka" päewal trahteris koos lõunasööti wõtta. Ameti

wennad lootwat, et nende noor „camerad“ sellest „братская трапеза“ st¹⁾ osa wõtab ja omalt ka wälja „pigistab.“

Pidin muidugi nõuus olema.

Minu wana tuttan, „tarssi“ Kerge astus minu juurde ja joowis pilkamise näol õnne.

„Dlete nii lühikese ajaga juba puhastama hakanud! Roh, küll saate kaugele. ... Eh—eh—he!“

„Kui ma ka kuigi kaugele ei saa, jaoškonna teen ma ometi wähe puhutamaks“, wastasin mina ja jätkasin kattendatud jutuwestmist ühe noore kordnikuga Sommeriga.

Wanamehe ukse taga oli krabinat kuulba. Kõik jäi wagusi, nagu oleks meestele tropid suhu pistetud.

Mind kutsuti sisse. Wastuwõtmine oli kaunis häätahtlik, kuid ei jäänud niisuguseks. Wana andis selgesti mõista, et ta minu käest ootas et ma tema ja strahniku wahetuhtumise tunnistamises temale wastutulelik oleksin. Anti ka mõista, et ma paruni wastu küllalt nii ei ole, kui peaks olema. Minu wastused ei olnud mitte rahulolewamad, sest lõpuks wõlbi kaunis wilult:

„Wõite minna!“

Ma läksin. Kui wastik minule see mehikene oli! Nüüd, kus wesi ahjus, kuulab ta järele, mis tunnistaja ütelusest temale kasuks wõiks tulla. Ma olen selle pääle kindel, et kui ma homme saats tema poole hoidma ja strahnikku tõrwama, siis oleks ma sellest pilgust tema pai-laps. Aga, postoi wennas! siinule fulub õpetust, kui kurbale koerale.

Kõrtsis, kuhu ma wõmajale jäin, sain ma kirjatoimetajaga kokku. Ta teadustas minule, et ta wanamehga kokkuleppinud ja ametisse edasi jääb. Ta rääkis minule, et wanamees strahnikule kakskümmendwiis rubla pakkunud, et asja „omawahel“ lõpetada. Jällegi see „omawaheline“ asja lõpetamine, nagu igalpool! Kas jarnased isandad sellest siis sugugi aru ei saa, et kõi ke raha eest ometi osta ei saa? Juhtub ju inimesi leiduma, kel orjatunne puudub. ...

Järgmisel päewal rääkisin asja uurija ametnikule kõi ära, mis tol päewal kuulsin ja nägin. Minu käest päriti järele, kas ma ehk ennemini ka midagi näinud wõi kuulnud. Ma wastasin, et ma ainult lühikese aega siin olen ja sellepärast ka isiklikult midagi näinud ei ole. Sellest, mis ma aga kõrwalt kuulnud, rääkida ma ei taha.

1) Wennaste söömaajast.

„Sm,“ tegi ametnik ja lastis mind minema. Ametniku tegemus sundis mind arvama, et „ega kaaren kaarna filma löö!“

2. mai.

Pühad on möödas, ühtlasi ka maal tähtis Jüripäev. Kõik läks ilusasti ja korralikult. Muidugi, oli nendel päevadel tublisti rusika- ja pudeliöötlusi ja R. wallamaja „prii-ööfoteri“ ruumid olivad täis kangelasi, kes enamalt jaolt kõik tätoveritud nägudega olivad. Minule olivad ka mõned strahnikud abiks saadetud ja nende abi korrapidamise juures ei olnud mitte ülesliigne.

Salakõrtsid on oma tegemust märksa vähendanud, õllepoed peavad enam vähem korda.

Linnaas olin ma ka. Mind kutsuti Jõõruema ja õllepoepidaja asjus kohtusse, kus esimest kuue kuulise wangistusega ja teist viieksümme rublalise trahwiga karistati. Ma kuulasin ka mõne koha järele, kuid praegu ei ole midagi leida. Dotame!

Varastel ei ole ka suuremat lõkust — ööd on liiga walged. Töö on kaunis kahanenud. Prii aega on minul enam käes, kui enne. Sellepärast loen, kõnnin palju väljas. Kõik ametitalitused täidan jalgsti kõndides ühest mõisast teise — paremasti näed kohtade ilu. Meie läheduses on suur kalarikas järw. Sääli käime kirjutaja Kalmiga sagedasti kala püüdmäs.

5. juuni.

Minu wastased hakkavad töötama, nagu näha. Täna tuli minule wanamehe käest üks temale saadetud kaebtus, mille pääle ma oma seletuse pean andma.

Selles kaebtuses antakse minule süüks: ma olewat suur joobik, kes enam jagu oma protokollisid kõrtsi laua taga tegewat; ma mõtawat meeletu hääd wastu, ja kust minule seda ei antawat, jääb leidwat ma alati põhjusi protokollisid teha ja painamas käia; lõpuks juhiti ülemuse tähelepanekut selle pääle, et ma „mäsju“ õhutawat. Ka see ei puundunud „kaebtuses,“ et mina wäga liiderlik olewat ja terve walla tüdrukud ärarikkawat. Kõik hääd, kuid kaebtusel puundus allkiri. Oma seletuses juhtisin ma ülemuse tähelepanekut wiimase asjaolu pääle ja seletasin, et ehk ma küll seaduslikult kohustatud ei ole ilma nimeta kaebtuste pääle seletusi andma, siisgi teen seda, et tulewikus rahu leida. Ja seletasin kõik, mis jarnase kaebtuse pääle seletada mõis.

26. juuni.

Gulf, aega on mööda läinud sellest ajast, kui wiimati oma päewaraamatut käes hoidsin. Tähtsat midagi juhtunud ei ole.

Gila peeti R. külas suurt Jaani laata. Rahwast oli palju torku tulnud. Selle tõttu oli siis ka minule abiks korda pidama wiis ametiwenda ja seitse strashnikut saadetud. Mina wõtsin ühe „elutilga“ müüja järele kinni. Oli üks elatanud eidekene. Ta oli laadale paari lambaid müügiks toonud. Minu tähelepanekut äratas see asjaolu, et tema wankri juurde alataja mehed ilmusiwad ja tüfikese aja pärast jälle eemale läksiwad, et siis need, kes esmalt wanaeide wankri juures käinud, pärast teistega pääd selga ajasiwad.

Wiimati wõtsin ühe strashniku ühes ja astusin läbiotfimiselle, mis juures ma terwelt katskümmeend poolpudelit kroonu wiina leidisin.

Shtu eel oli õllepoe juures, kus kordnik R. mõne strashnikuga korda hoidmas, huur rahwa hulk torku kogunud. Et laadaplats juba tühi oli, siis läksin ka mina kõrtsi poole, et järele waadata, mis see rahwa hulk tähendab. Sinna jõudes nägin ma, et kordnik R. ühte „laadajalaga“ meest kõrtsist wälja tirib, mis juures ta ise mehele lapiti mõdgaga selga taob. Rahwa hulga seas kuuldus nurinat. Ma tegin enesele rahwa hulgast tee läbi ja tähendasin R.-le, et ärgu lubagu ta enesele rahwa ees nii ülbet ja wastikut teguwiiši. R., kes nähtawasti mitte ainult ärewusest näost ei punetanud, waid et seda puna ka hää osakene „laada kilf“ sünnitas, wastas õige toorelt minule, ma kasigu hurda saba alla. Sellest hoolimata, wabastasin ma mehe ta käest ja saatsin wallamaja juurde prii wõmajale wäsimust puhkama. Pärast sain ma teada, et mees „wintis“ olles kordniku isandat „fontwõraks“ nimetati, kes maffuta õgida.

Ta sellepärast oli R. wäga wihaseks saanud ja meest kõrtsist minema kihutanud. Et see aga wastu punnis, siis sai ta kordniku mõõka maitsta.

Tälegi üks paha nähtus meie elus.

30. juuni.

Gila juhtus midagi, mis minu elusse wististi pöörde tooma saab. Asi oli nimelt järgmine.

Sein oli vihmaste ilmade puhul igal pool kuhja ajamata. Et eila ilus ilm tuli ja päike palawalt paistis, siis saidwad mõisa päewakohtade rentnikud käsu mõisa heinu kottupanema minna. Mehed aga andsiwad wastuse: „meie heinad mädanenwad ka ära. Mõisal on veel minewase aastaseid heinu, meie aga sõõtsime kewadel põhuprüigiga loomi. Enne paneme omad kottu, küll siis homme mõisa heina juurde asume. Eks Jumal homme jälle kuiwa ilma anna — näe, kui selge taewas on!”

Mina sain paruni poolt „käsu“ tärkawat „mäsju“ maha suruda. Ma katsusin paruni herrale selgeks teha, et mingit „mäsju“ tärkamas ei ole. Kui rentnikud mõisa tööle ei tule, siis rikuwad nad sellega kontrahi nõudmisi, mispärast ka parunil õigus on kodanlike kohtu teel rentnikkude wäljatõstmist ja oma kahjutasu nõuda. Mingit teguriisi „mäsajad“ awaldanud ei ole, mis minule annaks õiguse ennast paruni ja rentnikkude wahel segada, päälegi käiks see minu wõimupiiridest üle.

Minu wahelkastumine oleks asjaolu ehk weel terawamaks ajanud ja mõnda soowimatat tagajärge ühes toonud. Kuid minu seletused jäiwad kõik „hüüdjaks hääleks kõrbes!”

Sellega sain ma ainult seda tätte, et paruni herra mõisa meeste „mäsjust“ ja minu „õnakuulmatusest“ freisiülema abilisele telefoneris.

Siisgi käisin ma mõne rentniku juures, et neile äraseletada, mis nende teo tagajärg wõib olla.

Mehed naeriswad ja andsiwad wastuseks:

„Arge kartke meie eest, Kiwi herra! Et „nemad“ meid enam orjaküttesse panna ei saa, siis katsuwad aga sellega pinnida, et kõige libedamal tööajal mõisa tööle ajawad. Kontrahi järele on neil selleks õigust ka küll, aga meie sellest suuremat ei küsi: ütleme isegi kõik Mihkli päewast üles ja rändame kewadel Permi kubermangu, kus kohad juba meid ootawad. Krua ja ikka jõnad parunisi teenida, imewad teised wiimasegi üdi oma koledate renditingimistega wälja.“

Mõne tunni pärast oli freisiülema abiline ühes kuue strashnikuga mõisas „mäsju“ waigistamas.

„Kuidas tohite teie omas jaoskonnas sarnaseid korratusi sallida!“ kätatas wanamees minu pääle.

Mina seletasin temale sedasama, mis parunilegi ja lisasin juurde, et mina siin mingit tarwidust ameti wõimu pruukida ei näe.

„Küll ma teile näitan, kui teie ise ei näe! Wanameem olete, aga mitte politsei kordnik! Veel täna andke ametist lahti lastmise palve minule ära!

Tubli, mõtlešin eneses. Katsu aga ise järele ja siis karju.

Ka „wanamees“ ei suutnud midagi „mahasurumise“ töös ette võtta ja pidi palja sõimamisega leppima, millest rentnikud suuremat ei hoolinud.

Nõutud lahtilastmise palvekirja mina ei teinud ja ülemus sõitis tühjalt X. alewisse tagasi.

1. juuli.

Sain katsu homme kell üks lõunaajal freisiülemale juures kinnas olla. Usun kohe teele.

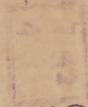
4. juuli.

Olen tagasi. Oli see aga saun, mis minule freisiülemal palawats küttis. Minule antakse süüks: ma olen wäga ninakas, sõnakuulmata, tegewat ülemuse käskude wastu, ei suutwat „korda“ jaostonnas pidada, ei tegewat midagi selle hääks, et rentnikud parunite käskusid täidaksivad — ülepää — ma olen liiga „rahutu“ isik ja sellepärast kordniku ametisse täiesti kõlbmata. Tagatipuks oli see, et nõuu anti iseennast ametist lahti paluda, wastasel korral saawat ma ka ilma palweta wabastatud. Midagi teha! Andsin palwe sisse, et mind kahesümnenamast juulist ametist wabastataks. Paha sellele kordnikule, kes Baltimaal ei taha tunnistada: „Nur tas Deutsche liebe ich.“

Siin lõpeb minu sõbra päewaraamat. Ja mis oli tal ka weel kirjutada? M. mõisale ja ühtlasi kordniku ametile pööras ta 20. juulil selja ja tegi ruumi mehele, keda paruni herra ise wälja walinud ja freisiülemale kinnitamiseks ette pannud. Nüüd on sõber Kiwi suuremas sadamalinnas lõunapool ühes kontoris kirjutajaks ja kirjutab, et tal kuldne põli olla. Roh — õnn kaasa!

Olgu lõpuks juurde lisatud, et minu sõbra endine ülemus strashniku sõimamise eest karistuseks — freisiülemale wanemaks abiliseks tõsteti... Selles ametis ta küll nii palju strashnikutega kokku ei puutu ja loodetawasti ei tarwitse tema neude üle enam ennast fringliks wihastada. „Tarsi urädnik“ Kerge on oma kauaaegse safuliku ja hoolsa teenistuse eest kuld auuraha kaelas kandmiseks saanud ja elab omas wallas kui päris wana Sumala pöues...

1.50

1083982

